

РОЛЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Петухова Т. О., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

У статті зазначено, що облік - це сполучна ланка між господарською діяльністю і особами, які приймають рішення, через те, що облік є джерелом інформації, необхідної користувачам. Також зазначено, що головною умовою цілісної системи обліку є застосування елемента регулювання - облікової політики підприємства; наведено визначення облікової політики та системи економічної безпеки підприємств; доведено прямий та зворотній зв'язок між обліковою політикою та економічною безпекою; наведено приклади аспектів облікової політики, які мають суттєвий вплив на рівень забезпечення економічної безпеки.

Ключові слова: облікова політика, економічна безпека, інформаційне забезпечення, управлінські рішення.

РОЛЬ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Петухова Т. А., к.э.н., доцент (УкрГАЗТ)

В статье указано, что учет - это связующее звено между хозяйственной деятельностью и лицами, принимающими решения, из-за того, что учет является источником информации, необходимой пользователям. Также указано, что главным условием целостной системы учета является применение элемента регулирования - учетной политики предприятия; приведены определения учетной политики и системы экономической безопасности предприятий; доказана прямая и обратная связь между учетной политикой и экономической безопасностью; приведены примеры аспектов учетной политики, которые имеют существенное влияние на уровень обеспечения экономической безопасности.

Ключевые слова: учетная политика, экономическая безопасность, информационное обеспечение, управленческие решения.

THE ROLE OF ACCOUNTING POLICIES ECONOMIC SECURITY COMPANIES

Pyetukhova T. O., Candidate of Economic Sciences, an associate professor (USA of RT)

The article presents that the account - is the link between economic activity and decision-makers. In addition, it is noted that the survey is a source of information that users need, and that the creation of an integrated accounting system involves the use of an element of regulation - accounting policy. The examples of direct communication between the accounting policies and economic security. It is proved that the support of economic security leads to the improvement of the choice of methods and techniques of reflection of economic facts and their economic feasibility of the formation of accounting policy, indicates the presence of feedback.

Keywords: accounting policies, economic security, information security management decisions.

Постановка завдання. Перехід економіки України від адміністративної системи господарювання до ринкової суттєво змінив умови діяльності підприємств. Крім того, реформування економіки України, зміни в законодавстві, економічна криза та інші фактори впливу загострюють проблему гарантування економічної безпеки підприємств. Економічна безпека – це такий стан господарюючого суб'єкта, при якому він нейтралізує негативні зовнішні впливи й досягає поставлених цілей при найбільш ефективному використанні наявного потенціалу в умовах невизначеності [1]. Одним з ініціативних помічників управління в забезпеченні економічної безпеки є облікова система, тобто, бухгалтерський облік, в межах якого функціонує фінансовий та управлінський. Фундаментальною основою побудови облікової системи є облікова політика, яка

обумовлює не тільки якість інформації, але й економічну ефективність діяльності у багатьох аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. В сучасній економічній літературі накопичено достатній досвід дослідження такої наукової проблеми як облікова політика. Теоретичні аспекти та практичні рекомендації цього питання розроблено у роботах Бутинеця Ф.Ф. [2], Леня В.С., Гливенко В.В. [3], Барановської Т.В. [4] тощо. Але незважаючи на широке висвітлення цієї проблеми, проведене дослідження довело відсутність відображення питання впливу облікової політики на економічну безпеку підприємств.

Формування цілей статті. Метою статті є розкриття ролі облікової політики в управлінні підприємствами в аспекті спрямування зусиль на

підтримку високого рівня економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система бухгалтерського обліку є своєрідним механізмом підготовки та відображення інформації про майнове та фінансове становище підприємства. Тобто облік - це з'єднувальна ланка між господарською діяльністю і особами, які приймають рішення. Саме він є джерелом інформації, яка необхідна користувачам. Завдяки цій інформації внутрішні та зовнішні її користувачі мають уявлення про реальний стан справ на підприємстві. Облік - є головним чинником забезпечення: одержання повної та правдивої інформації про господарські процеси шляхом хронології, синтетичності та аналітичності фіксації фактів господарського життя; контролю за: наявністю та рухом майна, раціональним використанням всіх видів ресурсів, структурою капіталу, вчасним виконанням зобов'язань, засобом: виявлення дійсного стану активів та капіталу шляхом проведення інвентаризації, скорочення сумнівних боргів та безнадійної дебіторської заборгованості; недопущення помилок або шахрайства; вчасного попередження про негативні факти в господарській діяльності; виявлення і мобілізації резервів, розробки заходів щодо їх використання; квантифікації фінансових результатів діяльності; контролю за дотриманням законодавства у сфері фінансово-господарського права; перерозподілу ресурсів у народному господарстві тощо.

Методична база ведення бухгалтерського обліку складається з використання первинних облікових документів та документообігу, інвентаризації, оцінки, калькулювання, виконання розрахунків, відображення господарських операцій, контролю, звітності. Створення цілісної системи обліку передбачає активне застосування специфічного елемента регулювання бухгалтерського обліку – облікової політики підприємства.

У зв'язку з приведенням національної системи бухгалтерського обліку у відповідність до вимог ринкової економіки та міжнародних стандартів фінансової звітності, господарюючим суб'єктам надається все більше самостійності в організації бухгалтерського обліку, яка реалізується за допомогою розробки та подальшого дотримання облікової політики. Облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [5]. Тобто це вибір самим підприємством певних способів і методів ведення бухгалтерського обліку, виходячи з чинних нормативних документів та особливостей діяльності. Таким чином, облікова політика надає можливість використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя залежно

від поставлених цілей. Ця перевага сучасного обліку криє й першу загрозу: помилки при формуванні облікової політики. Наприклад, обрання методу нарахування амортизації, що не відповідає техніко-економічним характеристикам об'єкта (об'єктів) основних засобів або необгрунтований розподіл загальногосподарських витрат за центрами відповідальності, що впливає на формування собівартості та, в подальшому, на конкурентоспроможність продукції. Значно впливає на фінансовий результат діяльності основа (або основи) оцінки, обрані в обліковій політиці (наприклад, історична собівартість, поточна вартість, чиста вартість реалізації, справедлива вартість або сума очікуваного відшкодування).

Облікова політика також регламентує форми облікової праці, що здатні гарантувати контроль не тільки за відповідністю облікової інформації дійсності, а й її збереження. Загрозою для діяльності підприємства є неякісна інформація, що впливає на прийняття управлінських рішень або стає приводом для конфліктів з боку контролюючих органів, власників, контрагентів. Прикладом того є Enron Corporation, яка з компанії, що займала одне з перших місць у світі в галузі енергетики збанкрутувала у наслідок сфальсифікованої інформації за допомогою бухгалтерського шахрайства[6]. Загрозою для економічної безпеки є розголошення інформації, що містить у собі комерційну таємницю. Але, закритість інформації, що повинна бути публічною, також є загрозою для ефективності діяльності підприємства.

Наведені загрози підтверджують наявність прямого зв'язку між обліковою політикою та економічною безпекою. Але підтримка економічної безпеки спонукає до вдосконалення вибору способів та методів відображення господарських фактів та їх економічної доцільності при формуванні облікової політики, що вказує на наявність зворотного зв'язку. Наприклад, одним з елементів облікової політики, згідно з Методичними рекомендаціями [7], має бути затверджений порядок контролю за господарськими операціями. Також, у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5] облікова політика повинна містити об'єкти і періодичність проведення інвентаризації, виконуючи тим самим функцію контролю за майном підприємства та запобіганню зловживань, розкрадання, що усуває зниження рівня економічної безпеки. Таким чином, система внутрішнього контролю, що сформована обліковою політикою, може бути потужним засобом для запобігання як зовнішнього, так й внутрішнього впливу.

У зв'язку з цим стає очевидним той факт, що облікова політика підприємств повинна переглядатись з урахуванням необхідності забезпечення системи економічної безпеки. Такі

зміни облікової політики повинні бути комплексними, але однією з її цілей повинна стати мінімізація або нейтралізація внутрішніх і зовнішніх загроз. Таким чином, напрямок дій із забезпечення економічної безпеки в обліковій політиці являє собою складну систему аналізу, та рішень в областях фінансового, управлінського обліку і економічної безпеки, що створює сприятливі умови для ведення бізнесу та досягнення його цілей. «Облікова політика – це, в підсумку, засіб визначення легальним способом розмір прибутку, який є бажаним. Тому, правильне обрання облікової політики у більшості визначає ефективність всієї господарської діяльності» [8].

Висновки за даними дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Облікова політика закладає основу економічної безпеки у сфері фінансово-економічного управління. Враховуючи це, необхідно звернути увагу на розкриття місця та завдань облікової політики в системі управлінського обліку. Крім того, відсутність методики складання, структури та змісту облікової політики управлінського обліку спрямовує на подальше дослідження вказаного напрямку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства[Текст]: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /В.Л. Дикань І.В. Воловельська, О.В.Маковоз.- Х: УкрДАЗТ, 2010.- 270 с.

2 Бутинець Ф. Ф. Організація

бухгалтерського обліку [Текст]: підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець, О. П. Войналович, І. Л. Томашевська. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2005. – 528 с.

3 Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика[Текст]: Навчальний посібник/ В.С. Лень, В.В. Гливенко – К.: Центр навчальної літератури. – 2008.– 608 с.

4 Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика[Текст]: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Барановська Тетяна Василівна; Національний аграрний ун-т. - К., 2005. - 20с.

5 Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: [Закон України від 16.07.99№996- XIV зі змінами та доповненнями, редакція від 14.01.2012]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

6 Enron scandal: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Enron>

7 Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс]: [Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293537

8 Панина И.Учетная политика предприятия: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.directorinfo.ru/article.aspx?id=12915&iid=498>

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*

УДК 65.012

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Побережна Н.М., к.е.н., доцент (НТУ «ХП»)

Пропонується огляд сучасного стану машинобудівних підприємств на макроекономічному рівні та визначено основні тенденції їх розвитку під впливом мінливого зовнішнього середовища. Виявлено: вплив збільшення іноземних інвестицій на зростання випуску та реалізації продукції промисловості; негативна тенденція до зниження питомої ваги основних засобів, що свідчить про їх зношеність у моральному та фізичному сенсі; екстенсивний характер структури операційних витрат з реалізованої продукції; суттєве зменшення інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції. Зроблено висновок про існування складних та суперечливих умов господарювання промислового комплексу в цілому та машинобудування зокрема, що ускладнює дії підприємства з формування та ефективного використання їх виробничого потенціалу.

Ключові слова: макроекономічне середовище, інвестиції, розвиток, конкуренція, рентабельність діяльності, інноваційно активні підприємства.

© Побережна Н.М.